

Hannes Gebhardin muistolaatan
paljastustilaisuus Kajaanissa 4.2.2014

Valtuuskunnan puheenjohtaja,
maanviljelysneuvos Timo Komulainen

Arvoisat kansalaiset, hyvät ystävät

Tervetuloa minunkin puolesta tähän Hannes Gebhardin muistolaatan paljastustilaisuuteen. Kiitos, että olette tulleet paikalle.

Taloustieteilijä ja agraarireformaattori Hannes Gebhardin syntymästä tulee 2014 tänä vuonna kuluneeksi 150 vuotta. Tarkalleen ottaen 8. huhtikuuta ja paikka oli Kemijärvi.

Kuusivuotiaana tuli muutto Kajaaniin isän työn vuoksi. Kajaani oli Gebhardin nuoruuden kotikaupunki vuodesta 1870 seuraavan vuosikymmen lopulle. Hänen isänsä toimi tuolloin metsänhoitajana täällä Kainuussa. Elämäkokemukset Kainuusta olivat merkittäviä nuoren Hanneksen ajattelun kehitykselle. Meidän on täysin perusteltua aloittaa Hannes Gebhard –teemavuosi juuri tältä paikalta.

Hanneksen voimallisena tukena oli työn ja toimeliaisuuden vuosina hänen vaimonsa Hedvig - yhteiskunnallinen toimihenkilö hänkin. Hedvigin syntymästään tulee 150 vuotta vuonna 2017. Se on vielä oma värssynsä. Mutta on niin, että pariskunta tapasi toisensa täällä Kajaanissa, ellei juuri tällä paikalla. Sekin on hyvä syy olla täällä.

Hannes Gebhardin elämäntyön lähtökohtana olivat Suomen kansan eheyttäminen ja vähäväkisten elinmahdollisuuksien turvaaminen. Maanhankinta tilattomille, torpparikysymys, osuustoiminta ja pienviljelijöiden aseman parantaminen olivat tärkeitä johtotähtiä hänen elämäntyössään. Hän vaikutti lukuisten yritysten ja järjestöjen syntyyn sekä kansanvallan ja puoluelaitoksen kehitykseen. Hän toimi monissa yhteiskunnallisesti merkittävissä tehtävissä mm. yliopistossa maanviljelystalouden professorina. Varsin merkittävää oli työ tilattoman väestön alakomitean puheenjohtajana. Työtä voi pitää nykyaikaisen sosiaalipolitiikan ja suomalaisen sosiologian merkkipaaluna. Kansanedustajana hän ensimmäisillä valtiopäivillä nykyisessä yksikamarisessa eduskunnassa 1907 alkaen. Hän on vaikuttanut myös mm. Pellervo-lehden, Osuustoiminta-lehden ja Maaseudun tulevaisuuden syntyä. Hän on Otavan perustaja, lehtimies ja poleemikko.

Näkyvimmän ja vaikuttavimman uran hän teki osuustoiminnan parissa, mm. Pellervo-Seuran puheenjohtaja kaksi vuosikymmentä ja osuuskassojen keskusyhteisön OKO:n toimitusjohtajana kolme vuosikymmentä. Suoraan tai välillisesti hän vaikutti merkittävästi suomalaisen talouselämän kehittymiseen. Tämän voi todeta joka päivä kaupunkien ja kuntien keskustoissa, teiden varsilla, teollisuusalueilla ja maaseudun elinkeinojen parissa. Suomi on osuustoiminnallisim maa maailmassa.

Hän kasvatti alamaista kansalaisia, jotka osaavat vastuullisesti hoitaa omat asiansa.

Ensin henkilö ja ääni periaate toteutui osuustoiminnassa, sitten valtiollisella tasolla ja vasta myöhemmin kuntatasolla. Hannes Gebhard oli monella tapaa suomalaisen kansanvallan latujen aukaisija.

Hän oli talouselämän tasavaltalainen.

Näin maanviljelijänä ajattelen, että hän antoi meidän ammatissa toimineille omaa maata, osaamista ja omanarvontuntoa.

Pellervon Gebhard-mitaleissa on teksti ”sydäntä, päätä ja kättä”. Pää luonnehtii järkeä ja osaamista, sydän etiikkaa ja arvojen yhteisyyttä, käsi ahkeraa tekemistä. Luonnehdintaa voi sovitella niin osuustoiminnan aatepohjaan kuin Hannes Gebhardin elämäntyöhön.

Mikä oli Gebhardin piiri, mitkä olivat hänen ajatuksensa ja tekonsa? Millainen myytti heidän ympärilleen rakennettiin vuosikymmenten saatossa? Millaista oli gebhardilaisuuden kulta-aika toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä ja miksi ajatus myös alkoi haalistua? Mikä on Gebhardien elämäntyössä kestävää ja kantaa tulevaan - mikä on heidän merkityksensä? Tällaisia kysymyksiä pohdimme teemavuoden aikana. Työ alkaa Pellervon Kainuun seminaarissamme tänään iltapäivällä klo 12.30 alkaen Kaukametsän kulttuurikeskuksessa. Tervetuloa!

Hyvät kuulijat,

Muistolaatta paljastetaan Pellervo-Seuran ja Kainuun yhteistoimintakerhon aloitteesta yhteistyössä Kajaanin kaupungin kanssa.

Kiitän kylmästä ilmasta huolimatta lämpimästi Kajaanin kaupungin edustajia, Kainuun yhteistoimintakerhoa, Pellervon toimistoa ja valtuuskunnan varapuheenjohtaja Seppo Rytivaaraa yhteistyöstä tässä hankkeessa.

Kainuulaiset ovat ja ovat olleet varsin hyvin edustettuna edelleen Pellervossa. Erkki Vähämaa oli pitkään Pellervon valtuuskunnan varapuheenjohtajana ja puheenjohtajana ja nyt Seppo Rytivaara on nyt siis varapuheenjohtaja. Heitä kun olen vuosien mittaan kuunnellut, varmana voi pitää, että kainuulainen ajattelun perinne on jatkunut Gebhardin jälkeenkin.

Pyydän, että Pellervon aikaisempi valtuuskunnan johtaja Erkki Vähämaa paljastaa muistolaatan ja myös lukee sen, mitä laattaan on kirjoitettu.